

El Doctor Jubany que vaig conèixer: llums i ombres

PERE
MADRENYS

UNA GRAFÒLOGA QUE HA ESTUDIAT ELS ESCRITS I especialment la firma del doctor Narcís Jubany ha dit que era una persona que se sentia molt atret per les coses de dalt, però també per les de baix. Un cop d'ull a la seva signatura permet observar-hi una notable discontinuïtat respecte a una línia recta, amb clars moviments de la mà cap amunt i cap avall.

És possible que tingui raó la grafòloga perquè, de fet, la majoria de les persones experimenten aquests sentiments contradictoris. D'ací en surten les llums i ombres que envolten tota vida humana i, lògicament, també la del cardenal Jubany que, amb aquest títol, bé es mereix el qualificatiu de gironí universal ja que va intervenir en molts afers de l'Església a nivell mundial, inclòs l'elecció de dos Papes.

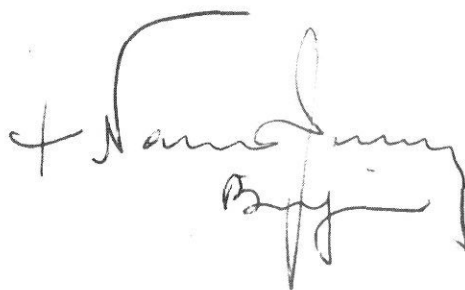
Els set anys que vaig estar al seu servei em permeten confirmar l'existència de notables llums i ombres en la seva actuació. Tot va començar a Roma l'any 1964 quan hi vaig coincidir amb motiu de celebrar-se la tercera sessió del Concili Vaticà II. Ell hi era llavors com a bisbe de Girona i jo com a periodista, enviat per l'agència Europa Press per escriure les cròniques d'aquella magna assemblea. El doctor Jubany no s'havia emportat cap capellà que li fes de secretari i jo vaig assumir fins un cert punt aquesta tasca. Vivíem tots dos al col·legi que tenien els Josepets a la Via Torre Rossa i cada matí l'ajudava a missa. A més, li passava en net alguns dels «vots» o esmenes que ell presentava als documents que anava elaborant el Concili; l'acompanyava a certs actes oficials, inclosa una visita al Papa Pau VI; i, sobretot, xerràvem, comentant el que passava a Roma, a Espanya i a Girona. Llàstima que no es fiava gaire de mi perquè llavors jo era de l'Opus...

Acabat el Concili em va nomenar Delegat de Premsa del Bisbat, càrrec que vaig ocupar fins que va marxar a Barcelona el 1972. Van ser uns anys de molta activitat en l'àmbit diocesà per la posada en pràctica de les normes del Vaticà II i en l'àmbit estatal per la situació del règim, cada vegada més bescantat per grups de catòlics i també per capellans.

Liberal, però poc respectuós amb drets elementals

Jubany tenia fama, ben guanyada, de ser un dels bisbes més liberals i progressistes de l'Església espanyola. Jo puc donar testimoni de la seva fervent posició a favor del document sobre Llibertat religiosa i sobre ecumenisme del Concili Vaticà II. A més també va estar a favor de la promoció dels laics dins l'Església i va reconèixer els seus drets de reunió i expressió.⁽¹⁾

En canvi, després va protagonitzar alguns episodis que no el deixaven gaire bé en aquest aspecte. Un d'ells va ser la manera com va resoldre una reclamació que li va presentar un descendent de la família Carles que havia donat la casa que porta aquest nom al Bisbat. Una de les

condicions era que l'edifici es destinés a residència de seminaristes i capellans i no a usos profans. I com que s'hi acabava d'instal·lar una llibreria i un bar, el descendent se li va anar a queixar. «Vostè és catòlic?», li va preguntar Jubany. «Doncs si ho és, no m'ha de reclamar res», va afegir, i el va acompanyar fora del despatx.

Una cosa semblant va fer amb Manuel Bonmatí, propietari de la revista *Presència*, que publicava alguns articles crítics amb l'Església. La mateixa pregunta i al carrer. I encara va ser més significativa la censura que va posar a un article del president diocesà de Curssets, Ernest Bou, que havia de sortir a la revista d'Acció Catòlica, *Vida Catòlica*. Jo era el director i va ser inútil que recordés al bisbe que els laics tenien dret a expressar les seves opinions sobre matèries temporals: em va fer treure l'escrit perquè no li agradava. Però l'afer més lamentable va ser el de les monges Clarisses que vivien a la presó de Salt. Van decidir fer-se un convent nou als afores de Vilobí d'Onyar i Jubany es va entestar a impedir-ho. «No saben què fan perquè allà s'hi trobaran soles i ningú no les ajudarà», em deia. Li vaig haver de recordar que totes ja eren majors d'edat i tenien dret a anar allà on els donés la gana i fins tenien dret a equivocar-se. Finalment el Vaticà va donar la raó a les monges.

De fet, com afirmava el seu secretari autèntic, Mateu Valls, en un article aparegut a *El Punt*, «Jubany va ser una persona absolutament fidel a la Santa Seu». (2) Valls tenia raó. No li vaig sentir mai cap crítica al Papa ni a la disciplina eclesial. Al contrari, quan ja era arquebisbe de Barcelona, va organitzar una assemblea de capellans i laics per aplicar les orientacions del Vaticà II. Va permetre que es discutissin tots els temes, inclosos els dels anticonceptius i el celibat sacerdotal, però després es va negar a enviar a Roma les conclusions sobre aquests punts contraris a la doctrina predicada per Pau VI.

Tant era així que el molestava sentir dir que hi havia bisbes «de dretes i d'esquerres». Volia mantenir com fos la unitat de la fe, fins i tot en les aparences o expressions orals. Amb tot, no va deixar de ser crític amb la cúria vaticana. En aquest aspecte jo l'havia sentit queixar-se de les actuacions de certs cardenals i, quan deixàvem Roma, acabat el Concili el 9 de desembre de 1965, em va comentar, preocupat: «Veus? Aquests (es referia als buròcrates que continuaven a la Cúria) han callat com morts durant aquest temps, però un cop nosaltres serem fora tornaran a agafar el *mando* i faran el que voldran». El pas dels anys li va donar la raó i ell, que havia estat un dels propulsors de l'anomenada Col·legialitat Episcopal (més poder i autonomia pels bisbes) va veure com amb Joan Pau II es quedava pràcticament en res. Ratzinger ja es cuida de tenir-los tots a ratlla i, a més, la majoria dels bisbes també han acceptat una submissió que l'exbisbe de Màlaga Ramon Buxarrais ha qualificat de «servilisme vergonyós». Només Pere Casaldàliga, Torrella i algun altre han plantat cara.

Jubany vist per la grafologia

«La lletra de Jubany conserva un traç viu i enèrgic propi d'una persona amb una gran fortalesa física i psicològica. Els grammes expansius i els descendents ho fan amb una gran seguretat i no es contenen, sinó que reforcen la seva energia no exempta d'una certa agressivitat que ha après a controlar.

És una persona d'idees clares, que pot defensar-les fins al límit, essent fins i tot obtús i incisiu. Utilitza la ironia i una manifesta agudes intel·lectual per seduir i convèncer l'interlocutor.

Amant de la bona taula i les tertúlies que se'n deriven està obert a nous corrents de pensament i accepta els reptes difícils, perquè li agrada el risc. Té afany de superació i una imaginació amagada, com es veu en els traços enlairats i sinuosos de les inicials.

Marta Ministrall

a l'exposició «Com feien la lletra»

(Arxiu Històric de Girona)

Jubany al Vaticà, durant el concili, amb l'autor de l'article.

Missa a la catacumba de santa Cecília, de Roma, l'any 1965.

Ni franquista ni clarament contrari

Una de les virtuts que l'esmentat secretari, Mateu Valls, atribuïa a Narcís Jubany era «la bona imatge, la seguretat de si mateix i una indubtable fermesa per tirar endavant el seu projecte». També és veritat. En un moment que no era gens clar el futur de l'Estat espanyol —any 1965— va mantenir una posició política jo crec que expressament ambigua: ni favorable al franquisme ni tampoc clarament en contra. Algunes anècdotes poden il·lustrar-ho.

Quan érem a Roma van venir a visitar els bisbes espanyols el llavors només príncep Juan Carlos i la princesa Sofia. Jo havia de fer-los una foto per Europa Press i vaig dir al doctor Jubany que s'hi posés. «Tinc feina», em va contestar amb un somriure de murri sota el nas. No va voler sortir a la foto que es va publicar en diferents diaris.

Una altra: Quan la policia franquista va matar alguns manifestants a trets va comentar: «No són maneres de dissoldre manifestacions». Però, quan un centenar de capellans també es van manifestar pels carrers de Barcelona contra la política del règim va dir-me: «Això no ho han fet bé».

En canvi, va ser ferm a l'hora de protestar perquè la banda militar i el general que presidia la tropa durant la processó del Corpus del 1969 havien abandonat precipitadament el seu lloc quan es va entonar una pregària en català. Va anar personalment a trobar el general Feliu, mallorquí, per preguntar-li a què era degut

aquell desaire públic. «M'ha dit que havia tingut un atac de mal de ventre», comentava Jubany després amb ironia. També es va mostrar bastant valent quan pel setembre de 1970 es van cremar els anomenats «Albergues provisionales», unes casetes de fusta que allotjaven famílies d'emigrants al costat de la carretera de Sant Gregori. Va redactar una nota pels diaris en què afirmava que «els albergues son un desdoro para Girona y cabe esperar que las autoridades civiles acelerarán la construcción de viviendas dignas, al alcance de los trabajadores, de los pobres y de los humildes». L'escrit no va agradar gens al governador civil, Victorino Anguera.

També és veritat que cuidava la seva bona imatge, interior i exterior. Va escriure diverses «Cartes Pastorals» mentre era bisbe de Girona i sempre les feia llegir prèviament a algun especialista en teologia per evitar qualsevol rellicada doctrinal. Concretament, una que va fer sobre la regulació de la natalitat arran de l'encíclica *Humanae vitae*, la va fer llegir també al doctor Xavier Muñoz, per evitar en aquest cas errors mèdics.

I la imatge exterior també la cuidava. Recordo que estant a Roma va venir el periodista Federico Gallo de Televisió Espanyola per fer-li una entrevista i Jubany es va posar la millor sotana que tenia i es va preocupar per sortir bé a la filmació, repetint frases i paraules. En canvi, mai no es va preocupar per tenir un bon cotxe sinó que anava amb un Seat 127 a tot arreu. Encara que, ben mirat, potser ell considerava que això li donava precisament una bona

Al col·legi Espanyol de Roma, amb el bisbe Añoveros, durant la visita d'un grup de gitanos.

Handwritten signature: F. Jubany

imatge. Parlant de cotxes, m'explicaren que un dia el va aturar la guàrdia civil de trànsit per un control i ell va treure la mà per la finestra, tot dient: «Soy el obispo». Així es va lliurar de la inspecció... Abús d'autoritat? I una altra anècdota que és més trista, segons com es miri. Quan la revista *Presència* tenia acumulades tantes multes l'any 1967 que el seu propietari, l'esmentat Manel Bonmarí, va decidir posar-la a disposició de qui les volgués pagar, Jubany va assumir el deute que pujava a 170.000 pessetes. Això era llavors una quantitat molt respectable i recordo el tremolor que em va envair quan em va entregar el xec amb aquesta quantitat que jo havia de portar al director de Banca Catalana de Girona. D'aquesta manera, el bisbe deixava en mans del grup que fins llavors escrivia a *Vida Catòlica* el control total de *Presència* i n'allunyava l'equip que fins llavors l'havia portat, encapçalat per la periodista Carme Alcalde.

Era bona aquella operació? Pel doctor Jubany suposava teòricament treure's de sobre els maldecaps perquè així la revista quedava en mans de gent que ell creia de tot fiar. Quan érem a Roma, dos anys abans, diferents vegades m'havia preguntat: «No hi ha cap grup de catòlics a Girona capaç d'editar una revista com cal?» Ara es creia que l'havia trobat. Però, a preu de què? Al preu de fer probablement un tort a l'equip que s'havia jugat el tipus davant del règim franquista i també d'amagar l'autèntic destí d'una quantitat de diners notable. Perquè, quan li vam preguntar com justificaria una despesa de tal magnitud, va respondre sense immutar-se: «Faré constar que és un donatiu a la Creu Roja polonesa...» Home!

Acudits bons i dolents

Acabaré aquests records de llums i ombres del bisbe Jubany amb una breu referència als seus acudits. I començo per dir que a ell li agradava certament explicar-ne perquè era una persona jovial i alegre. Un dels que contava més sovint era el d'aquell barceloní que va anar a Andorra a comprar coses barates. Deia que l'home havia tornat amb un objecte metàl·lic, de forma estranya, que no servia absolutament per a res. Quan els seus amics li preguntaven per què havia comprat un fòtil tan inútil, l'home contestava ufanós: «Ja ho sé, però era molt barat!»

També repetia refranys que Jubany atribuïa a la filosofia xinesa com aquest: «Quan vegis un home que descansa, corre i vés a fer-li companyia!» O aquest altre: «No facis avui allò que puguis fer demà». I ell era un pencaire empedreït!

Però també explicava algun acudit sobre les femines que avui probablement tindria alguna rèplica airada. Per exemple, aquell que deia que els governants d'un país es van plantejar si les dones tenien o no intel·ligència i per sortir de dubtes ho van preguntar a un grup de savis.

Jubany no va voler sortir en aquesta foto dels prínceps d'Espanya, de visita al col·legi Espanyol de Roma.

Aquests, després de llargues reunions, van presentar la seva conclusió: «Sí, tenen intel·ligència, però no la fan servir». I em sembla que també n'explicava un sobre una abadessa que s'entestava a poder confessar i que acabava igualment malament per a les senyores.

A l'hora de resumir els meus records sobre el doctor Jubany, jo diria que té raó la grafòloga: Era un home contradictori, com ho és segurament el Papa actual i com ho som la majoria. I vull afegir una última reflexió: Jubany va ser un dels millors bisbes que ha tingut Girona, Catalunya i fins i tot Espanya en aquests últims cinquanta anys. Només pel fet d'haver posat tota la seva energia a complir i fer complir les orientacions del Concili Vaticà II, ja es mereix passar a la història amb matrícula d'honor.

Pere Madrenys és periodista.

Notes:

1. *Los Sitios*, 14-11-1964. «Els seglars tenen els seus drets en l'Església que han de ser respectats i es mereixen que es disposi en ells la deguda confiança».
2. *El Punt*, 10-01-97.
3. *Ibidem*.